

Státní okresní archiv Klatovy

Újezdní školní rada Horažďovice

1873–1949

Inventář

EL NAD č.: 1432

AP č.: 627

Eva Ulrichová

Klatovy 2016

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archiválií	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	6
III. Archivní charakteristika archivního fondu	6
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	7
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky	7
Seznam použitých pramenů a literatury	8
Příloha: Seznam použitých zkratk	9
Inventární seznam	10

Úvod

I. Vývoj původce archiválií

Místní školní rady se zřizovaly na základě zákona č. 48/1868 ř. z., kterým byla vydána pravidla o postavení školy k církvi. Dohlížely na dodržování školských zákonů a nařízení vyšších školských úřadů, na školní docházku a na chování žáků. Dále se staraly o finanční i věcné potřeby školy, včetně školních budov i pozemků. Členové místní školní rady byli voleni ze zástupců školy, obce a náboženských společností. Volební období trvalo tři roky.

Podle tohoto nařízení vznikla i Místní školní rada v Horažďovicích, která byla složena ze šesti členů za školní obec Horažďovice, jednoho člena za školní obec Zářečí a jednoho člena za ostatní přiškolené obce, kterými byly obce Babín, Boubín, Svaté Pole a Velké Hydčice. Pod svojí správou měla Obecnou školu chlapeckou Horažďovice a Obecnou školu dívčí Horažďovice, od roku 1892 Měšťanskou školu chlapeckou Horažďovice a od roku 1923 Měšťanskou školu dívčí Horažďovice.

Původní Městská škola v Horažďovicích byla smíšená. V roce 1843 obec Horažďovice koupila dva vedle sebe stojící domy, které nechala upravit na školní budovy. Po jejich dokončení v roce 1845 došlo k rozdělení školy na samostatnou trojtřídní obecnou školu chlapeckou a na samostatnou dvoutřídní obecnou školu dívčí. Chlapecká škola byla v roce 1861 rozšířena o čtvrtou třídu a přeměněna na farní hlavní školu, která se v roce 1870 stala čtyřtřídní obecnou školou chlapeckou.

Ve školním roce 1881–1882 podala místní školní rada žádost o rozšíření obecné školy chlapecké o pátou třídu. Žádost c. k. Okresní školní rada ve Strakonících zamítla a dne 4. září 1882 oznámila, že výnosem ze dne 29. srpna 1882 c. k. zemská školní rada nařídila spojit obě obecné školy pod jednu správu tak, že se správa dívčí obecné školy odevzdá do rukou řídicího učitele chlapecké obecné školy. Proti tomuto výnosu podala místní školní rada odvolání. Následně přišlo rozhodnutí, že se povoluje samostatná správa dívčí obecné školy a rozšíření chlapecké obecné školy o pátou třídu. Ve školním roce 1887–1888 vyhověla c. k. zemská školní rada žádosti místní školní rady o rozšíření obecné školy dívčí o pátou třídu.

Dne 10. června 1891 podala místní školní rada společně se zastupitelstvem města Horažďovice a obce Zářečí žádost k c. k. Okresní školní radě ve Strakonících o zřízení samostatné trojtřídní měšťanské školy chlapecké v Horažďovicích. Po všech stanovených úředních jednáních c. k. zemská školní rada výnosem ze dne 11. července 1892 zřízení školy povolila. Místní školní rada po mnoha marných pokusech pronajmout pro tuto školu učební místnost požádala pana

Ferdinanda Kinského, majitele panství a zámku v Horažďovicích, o přenechání dlouho neobydlené místnosti na zámku pro potřeby školy, ten žádosti vyhověl. Stejně tak byla v jedné ze zámeckých místností umístěna i učební místnost pro II. třídu od školního roku 1893–1894. V následujícím roce byla pro III. třídu pronajata místnost v domě čp. 35. Dne 1. dubna 1894 zahájila místní školní rada stavbu školní budovy v ulici Komenského čp. 211, kterou 15. října 1895 c. k. okresní školní rada uznala za způsobilou k umístění měšťanské školy. C. k. zemská školní rada od května 1911 sloučila měšťanskou školu a obecnou školu chlapeckou pod jednu správu. To trvalo až do srpna 1919, kdy místní školní rada požádala okresní školní radu o rozdělení této správy.

Na schůzi 19. července 1902 napsala místní školní rada žádost, aby c. k. okresní školní rada vyslala komisi za účelem projednání stavby školní budovy pro obecné školy. Původní školní budovy pro obě obecné školy v ulici Komenského čp. 15 z roku 1845 byly nevyhovující. C. k. okresní školní rada stavbu povolila. Její zahájení dlouho zdržovalo jednání o vhodném pozemku, který byl zakoupen 25. července 1912. Jednalo se o pozemek vedle měšťanské školy. Přestože již 8. listopadu 1912 předložil stavitel Jindřich Bubla místní školní radě definitivní plány pro stavbu školní budovy, stavět se nezačalo. V roce 1925, kdy se hospodářské poměry ve státě stabilizovaly, žádala okresní školní rada o zahájení stavby. Místní školní rada dne 10. prosince 1925 zadala staviteli Aloisi Kuldovi přepracovat původní rozpočet na stavbu nové školní budovy pro obecné školy, který nově činil 1 651 500,- Kč. Dne 30. srpna 1926 byla stavba nové školní budovy zahájena a 22. prosince 1927 byla provedena její úřední kolaudace.

Dne 30. října 1912 byla na schůzi místní školní rady projednána žádost o přijímání děvčat do měšťanské školy, což c. k. zemská školní rada výnosem ze dne 5. července 1913 povolila. V roce 1921 se jednalo o zřízení samostatné měšťanské dívčí školy. Zemská školní rada výnosem ze dne 7. února 1922 povolila zřízení Veřejné měšťanské školy dívčí v Horažďovicích, která byla z důvodu podávání námitek ze strany příškolených obcí otevřena až od 1. září 1923.

Po vzniku Československé republiky v roce 1918 došlo k rozpuštění místních školních rad k 31. prosinci 1920 vládním nařízením č. 605/1920 Sb., o místních radách školních a o místních výborech školních (pro školy menšinové). Nové místní školní rady a místní školní výbory (pro menšinové školy) byly voleny k 1. lednu 1921. Funkční období bylo čtyřleté, náplň činnosti zůstala stejná. Přímý dozor nad činností rady vykonávali okresní a zemští školní inspektoři. Místní školní rada v Horažďovicích byla zvolena dne 5. února. 1921. V dalších letech probíhaly pravidelně volby do místní školní rady dle platných zákonů.

V roce 1935 byl vydán zákon č. 233/1935 Sb., kterým se měnily a doplňovaly zákony o zřizování a udržování veřejných měšťanských škol, o docházce do nich a o jejich správě, kterým se mimo jiné zřizoval na místě dosavadní místní školní rady správní orgán společný pro školní obce i pro školní újezd, nazvaný újezdní školní rada. Rozšířen byl vládním nařízením č. 153/1937 Sb., o újezdních školních radách. Do obvodu Újezdní školní rady v Horažďovicích patřily obce Babín, Boubín, Horažďovice, Horažďovická Lhota, Kozlov, Malý Bor, Střelské Hoštice, Svaté Pole, Třebomyslice, Týnec, Velké Hydčice, Velký Bor, Veřechov, Zářečí a osada Malé Hydčice.

V období okupace bylo vládním nařízením č. 115/1941 Sb., o složení místních (újezdních) školních rad, ustanoveno, že členy místní školní rady jmenoval přednosta okresního úřadu. Tak tomu bylo i v Horažďovicích, kde byli podle návrhu okresního úřadu dne 1. července 1941 jmenováni noví členové újezdní školní rady.

Nařízením Ministerstva vnitra č. 185 z 26. května 1942 byly obce horažďovického soudního okresu vyloučeny z obvodu Okresního úřadu Strakonice a všechny byly přičleněny jako součást samostatného okresu Horažďovice k obvodu Okresního úřadu v Sušici. Výnosem presidia české zemské školní rady v Praze ze dne 8. června 1942 se přesunul i školský okres horažďovický k politickému okresu Sušice a k Okresnímu školnímu výboru v Sušici.

K další změně došlo v roce 1943, kdy se nařízením ministra školství č. 302/1943 Sb., o místní školské správě, zrušily místní školní rady. Jejich pravomoc přešla na starostu obce v sídle školní rady, nebo mohl být jmenován jiný člen obecní rady, v případě potřeby i jiná osoba (pověřený představený školní obce). Dne 3. dubna 1944 byla veškerá agenda Újezdní školní rady Horažďovice předána Františku Hořenému, který byl pověřený představený školní obce.

K obnovení místních školních rad v roce 1945 došlo na základě výnosu MŠO č. 96/1945 (pokyny o úřadování školních úřadů (orgánů) místní, okresní a zemské správy). Jejich činnost se řídila vládním nařízením z roku 1920. Volba členů do Újezdní školní rady v Horažďovicích se konala 12. prosince 1945. Dne 11. června 1946 byla ustanovena za přítomnosti okresního školního inspektora Františka Mikeše třicetičlenná újezdní školní rada.

Činnost místních (újezdních) školních rad ukončil zákon č. 279/1949 Sb., o finančním hospodaření národních výborů, podle kterého byly od 1. ledna 1950 zrušeny školní obce a školní újezdy. Jejich práva a závazky přešly na stát a finanční prostředky se staly součástí rozpočtu místního národního výboru v obci, v níž měla škola sídlo. Na poslední schůzi Újezdní školní rady

Horažďovice, která se konala 18. prosince 1949, bylo oznámeno, že od nového roku dojde ke zrušení újezdní školní rady a věcný náklad na školy přebere Městský národní výbor Horažďovice.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Dochované archiválie se pravděpodobně po celou dobu existence místní a újezdní školní rady nacházely v budově školy. Do archivu byly předány v roce 1959 - přír. č. 121/59 Jedenáctiletou střední školou Horažďovice.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Ve fondu jsou archiválie místní školní rady z let 1873–1935 a újezdní školní rady z let 1935–1949, celkový časový rozsah je 1873–1949. Jazykem archiválií je čeština. Archiválie jsou poškozeny prachem.

Při pořádání tohoto fondu byl změněn jeho název z Místní školní rada Horažďovice na Újezdní školní rada Horažďovice, což je poslední název původce. Dále došlo ke změně počtu evidenčních jednotek. Před zpracováním fond obsahoval 2 úřední knihy, 1 podací protokol a 11 kartonů, v nichž se nacházely i další úřední knihy. Nyní fond obsahuje 33 úředních knih z let 1873–1949, 4 podací protokoly z let 1921–1949 a 5 kartonů spisů z let 1899–1949. Tímto přemanipulováním se změnila metráž z 1,19 bm na 0,94 bm a byl upraven časový rozsah fondu.

Z fondu byla vyčleněna vnitřní změnou č. 1/1432 (čj. SOAP/040-0603/2016 ze dne 31. 5. 2016) 1 kniha (hlavní kniha aprovidační komise), 0,01 bm, do fondu Archiv města Horažďovice EL NAD 766.

Při pořádání fondu nebyla provedena žádná vnitřní skartace.

Pořádání a inventarizace fondu proběhly podle vyhlášky č. 645/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Dále podle Metodického pokynu ředitele SOA v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek čj. SOAP/006-0767/2010 a jeho dodatků čj. SOAP/006-1300/2014, Základních pravidel pro zpracování archiválií čj. MV-46913/AS-1/AS-2013 a Metodického pokynu Archivní správy MV v Praze čj. AS/1-2-2020/99.

Pro uspořádání archiválií daného archivního fondu bylo použito následující pořádací schéma:

- I. Úřední knihy
 - a) Správní knihy
 - b) Evidenční knihy
 - c) Účetní knihy
 - d) Ostatní knihy

II. Spisový materiál

- a) Registraturní pomůcky
- b) Spisy

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Archivní fond obsahuje knihy zápisů ze schůzí z let 1873–1949, které poskytují přehled o složení místní a újezdní školní rady a její činnosti v daných volebních obdobích. Dále se zde nachází účetní materiál z let 1905–1948 (hlavní knihy, účetní kniha, pokladní deníky, rozpočty a účetní závěrky). Z těchto archiválií lze čerpat informace o způsobu hospodaření místní a újezdní školní rady. Dalšími archiváliemi jsou podací protokoly z let 1921–1949.

Ve fondu se dochovalo velké množství spisů, které v něm byly ponechány jako ukázka činnosti místních a újezdních školních rad. Z těchto spisů lze získat údaje o korespondenci s OŠR, Městským úřadem Horažďovice a obecními úřady přiškolených obcí, o ustanovení a propuštění učitelů, o korespondenci s různými institucemi (Okrašlovací spolek Horažďovice, Muzejní společnost Horažďovice, Péče o pracující dorost Praha) o zapůjčení školní tělocvičny a budovy, statistické výkazy a další.

Stavební spis ke stavbě školní budovy pro obecné školy obsahuje zadávací listiny, zápis stavební komise o otevření nabídek, výkaz provedených prací, kolaudační protokol, rozpočet, účty, účetní závěrku z roku 1932, plány a rozpočet ústředního topení a úřední korespondenci s okresní správní komisí, architektem a stavebním dozorem.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

Archivní fond zinventarizovala a archivní pomůckou opatřila v roce 2016 ve Státním okresním archivu Klatovy Eva Ulrichová.

V Klatovech 14. 10. 2016

Eva Ulrichová

Seznam použitých pramenů a literatury

SOkA Klatovy, fond *Základní škola Horažďovice, Komenského ul.*, knihy inv. č. 450–452.

SOkA Klatovy, fond *Národní škola Horažďovice*, knihy inv. č. 177–179.

SOkA Klatovy, fond *Národní škola chlapecká Horažďovice*, kniha inv. č. 375.

SOkA Klatovy, fond *Archiv města Horažďovice*, knihy inv. č. 275–278.

SOkA Klatovy, fond *Městský národní výbor Horažďovice*, knihy inv. č. 1–4, 20–22.

Říšský zákoník (Reichsgesetzblatt). Vídeň: c. k. dvorní a státní tiskárna, 1868.

Sbírka zákonů a nařízení státu československého. Praha: Státní tiskárna, 1920.

Sbírka zákonů a nařízení státu československého. Praha: Státní tiskárna, 1935.

Sbírka zákonů a nařízení státu československého. Praha: Státní tiskárna, 1937.

Sbírka zákonů a nařízení Protektorátu Čechy a Morava. Praha: Tiskárna Protektorátu Čechy a Morava, 1941.

Sbírka zákonů a nařízení Protektorátu Čechy a Morava. Praha: Tiskárna Protektorátu Čechy a Morava, 1943.

Sbírka zákonů a nařízení republiky Československé. Praha: Státní tiskárna, 1949.

Věstník ministerstva školství a osvěty. Praha: Státní nakladatelství, 1945.

JANÁK Jan, HLEDÍKOVÁ Zdeňka, DOBEŠ Jan. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005.

ŠIMON Eduard. *Horažďovice*. Horažďovice: Městské kulturní středisko a Městský úřad v Horažďovicích, 1992.

TOPINKA, Jiří a kol. Příspěvek k pořádání školských fondů, *Archivní časopis*, 2008, roč. 58, č. 2.

Příloha: Seznam použitých zkratk

AP	archivní pomůcka
AS	archivní správa
bm	běžný metr
c. k.	císařský-královský
čj.	číslo jednací
čp.	číslo popisné
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
evid. jedn.	evidenční jednotka
inv. č.	inventární číslo
kar	karton
MěÚ	městský úřad
MŠO	Ministerstvo školství a osvěty
MŠR	místní školní rada
MV	Ministerstvo vnitra
OŠR	okresní školní rada
OÚ	obecní úřad
ppr	podací protokol
přír. č.	přírůstkové číslo
roč.	ročník
ř. z.	říšský zákoník
Sb.	sbírka zákonů
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni
SOKA	státní okresní archiv
ukn	úřední kniha
ÚŠR	újezdní školní rada
ZŠR	zemská školní rada

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn. č.
I. Úřední knihy			
a) Správní knihy			
1	Zápisy ze schůzí (17. 12.1873 – 23. 7. 1900)	1873–1900	ukn 1
2	Zápisy ze schůzí (11. 9. 1900 – 27. 8. 1926)	1900–1926	ukn 2
3	Zápisy ze schůzí (15. 10. 1926 – 27. 8. 1937)	1926–1937	ukn 3
4	Zápisy ze schůzí (13. 9. 1937 – 18. 12. 1949)	1937–1949	ukn 4
b) Evidenční knihy			
5	Soupis žáků (obecná škola chlapecká)	1896	ukn 5
6	Soupis žáků (obecná škola chlapecká)	1898	ukn 6
7	Soupis žáků (obecná škola chlapecká)	1899	ukn 7
8	Soupis žáků (obecná škola chlapecká)	1901	ukn 8
9	Soupis žáků (měšťanská škola chlapecká I. třída)	1901	ukn 9
10	Soupis žáků (měšťanská škola chlapecká II. třída)	1901	ukn 10
11	Soupis žáků (měšťanská škola chlapecká)	1902	ukn 11
12	Soupis žáků (obecná škola dívčí)	1909	ukn 12
13	Inventář školního jmění (školní újezd)	1943–1945	ukn 13
14	Inventář školního jmění (školní obec)	1943–1945	ukn 14
15	Inventář školního jmění (školní újezd)	1946–1948	ukn 15
16	Inventář školního jmění (školní obec)	1946–1948	ukn 16
c) Účetní knihy			
17	Hlavní kniha (školní obec)	1905–1911	ukn 17
18	Hlavní kniha (školní obec)	1923–1926	ukn 18
19	Hlavní kniha (školní obec)	1917–1923	ukn 19
20	Hlavní kniha (školní obec)	1929–1933	ukn 20
21	Hlavní kniha (školní újezd)	1941–1942	ukn 21
22	Hlavní kniha (školní újezd)	1943	ukn 22
23	Hlavní kniha (školní obec)	1943	ukn 23
24	Hlavní kniha (stavba školní budovy)	1926	ukn 24

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn. č.
25	Účetní kniha	1928–1940	ukn 25
26	Pokladní deník (stavba školní budovy)	1926–1927	ukn 26
27	Pokladní deník	1927–1943	ukn 27
28	Pokladní deník (školní újezd)	1943	ukn 28
29	Pokladní deník (školní obec)	1943	ukn 29
30	Pokladní deník (školní újezd)	1944–1946	ukn 30
31	Pokladní deník (školní obec)	1944–1946	ukn 31

d) Ostatní knihy

32	Zápisy stavební komise	1926–1927	ukn 32
33	Stavební deník	1926–1927	ukn 33

II. Spisový materiál

a) Registraturní pomůcky

34	Podací protokol (8. 1. 1921 – 29. 12. 1928)	1921–1928	ppr 1
35	Podací protokol (4. 1. 1929 – 10. 4. 1936)	1929–1936	ppr 2
36	Podací protokol (10. 4. 1936 – 2. 8. 1939)	1936–1939	ppr 3
37	Podací protokol (2. 8. 1939 – 26. 12. 1949)	1939–1949	ppr 4

b) Spisy

38	Úřední korespondence – OŠR, ZŠR	1899–1949	kar 1
39	Úřední korespondence – MěÚ, OÚ	1899–1949	kar 1
40	Úřední korespondence – školy	1896–1949	kar 2
41	Úřední korespondence – instituce	1899–1949	kar 2
42	Úřední korespondence – učitelé	1919–1949	kar 2
43	Seznamy žáků pro školní příspěvky	1936–1938	kar 2
44	Spisy školníků	1925–1949	kar 2
45	Rozpočty místní újezdní a školní obce	1911–1948	kar 3
46	Účetní závěrky místní újezdní a školní obce	1921–1948	kar 3

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn. č.
47	Zprávy o revizi účtů	1925–1936	kar 3
48	Smlouvy pojistné	1922–1948	kar 3
49	Prodej staré školní budovy	1926–1933	kar 3
50	Pronájem pozemků MŠR	1916–1926	kar 3
51	Statistika	1899–1942	kar 4
52	Dotazníky o stavu veřejných škol	1906–1917	kar 4
53	Rozpočet na stavbu obecných škol	1912	kar 4
54	Stavební spis ke stavbě školní budovy	1926–1932	kar 4
55	Nabídky na stavbu školní budovy – nerealizované	1926	kar 5

Název archivní pomůcky:	Újezdní školní rada Horažďovice
Značka archivního fondu:	ÚŠR Horažďovice
Časové rozmezí:	1873–1949
Počet evidenčních jednotek:	42 (33 úředních knih, 4 podací protokoly, 5 kartonů)
Počet inventárních jednotek:	55
Rozsah v bm:	0,94
Stav ke dni:	14. 10. 2016
Zpracovatel archivního fondu:	Eva Ulrichová
Zpracovatel archivní pomůcky:	Eva Ulrichová
Počet stran:	14
Počet exemplářů:	4
Schválil:	Mgr. Pavel Havlovič dne 14. 10. 2016 – čj. SOAP/040-1026/2016